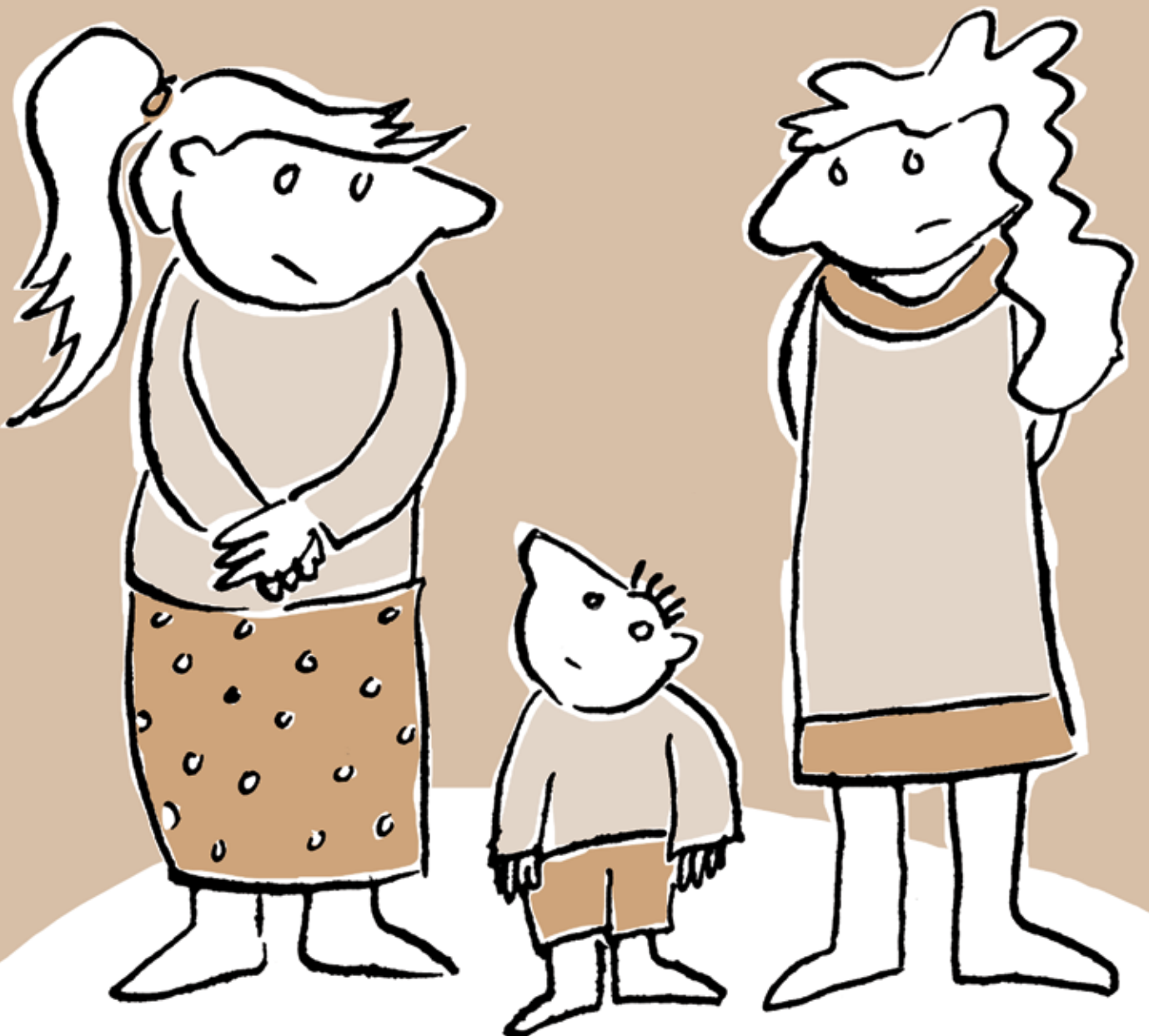

Miben hiszünk?

Hit, vallás, tolerancia

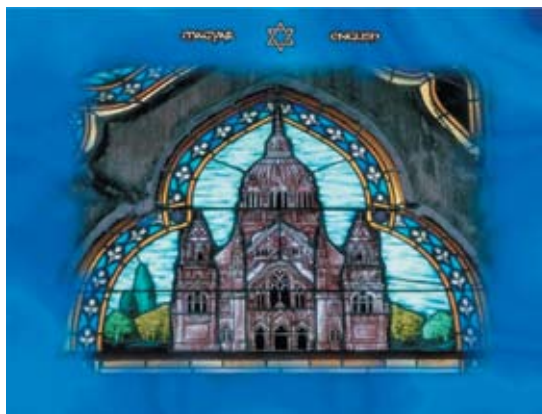

D1

Csoportalakító képek

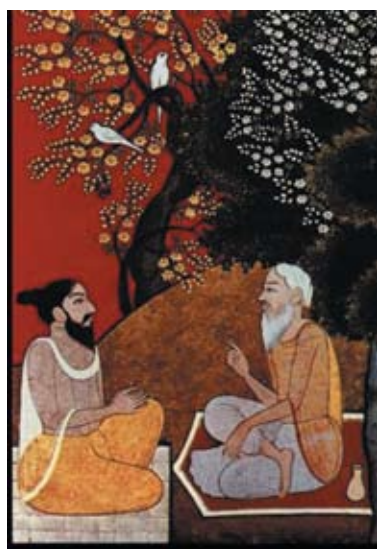
Kereszténység

Judaizmus

Iszlám

Hinduizmus

Buddhizmus

D2

Öt vallás

Olvassátok el önállóan a kapott szöveget, húzzátok alá a lényeges elemeket! Ezután egyeztessetek a csoporton belül, majd készítsetek olyan magyarázó plakátot, amelyből mindenki el tudja mondani a többieknek a lényegét!

Judaizmus

A zsidók vallása, a judaizmus, az első olyan vallás, amely egy istenben hisz. A monoteizmus (egyistenhit) a judaizmus, a kereszténység és az iszlám sarokköve. A zsidó vallás szent könyve a Biblia, amit a keresztények Ótestamentum vagy Ószövetség néven ismernek. Minden zsidó hívő elfogadja a vallás alapvető tételeit: az egy és oszthatatlan Istenbe, a világ teremtőjébe vetett kötelező hitet.

A Tízparancsolat (1. Én vagyok az Úr, a te Istened. 2. Ne legyenek neked idegen isteneid énelőttem. Ne csinálj magadnak faragott képet! 3. Az Úrnak, a te Istenednek nevét hiába ne vedd! 4. A hetedik nap az Úrnak, a te Istenednek szombatja. 5. Tiszteld apádat és anyádat! 6. Ne ölj! 7. Ne paráználkodj! 8. Ne lopj! 9. Ne tégy a te felebarátod ellen hamis tanúbizonyságot! 10. Ne kívánj semmit, ami a felebarátodé!) alapvetően meghatározza a zsidó életet, ez a magyarázata annak, hogy a zsidónak a szomszédját éppen úgy kell segítenie, mint saját családtagját. Hitük szerint minden ember képes a jóra és a rosszra, ám a jószándék legyőzheti a rosszakaratot.

Egyesek úgy hiszik, hogy eljön majd a messiás, vagyis a „Felkent”, Dávid király leszármazottja, és megteremti itt, e Földön az Isten királyságát. Manapság gyakoribb azonban az a felfogás, hogy egy „messiási kor” köszönt majd az emberiségre, amikor az emberi összefogásnak köszönhetően béke és szeretet uralkodik a Földön.

A zsidók hisznek a halhatatlanságban és abban, hogy az ember Isten „teremtő társa”.

A zsidó élet színtere az otthon és a zsinagóga. Az életvitelre vonatkozó szabályokat szertartások írják elő (pl.: körülmetélés, házasságkötés).

A körülmetélés a születés utáni nyolcadik napon történik, ahogy azt Ábrahám leszármazottjai számára megparancsolta az Úr. A szertartást a mohel (körülmetelő) végzi a lakásban, a kórházban vagy a zsinagógában.

Az elsőszülött fiú a születést követő 31. napon részt vehet a pidjon habén (elsőszülöttségtől való megváltás), ahol a fiút feloldják a papi (rabbi) szolgálat kötelezettsége alól. A lányok és a fiúk a zsinagógában kapnak szertartásosan áldást és nevet.

A bár micvó során a 13. életévüket betöltött fiúk hivatalosan is a hitközösség felnőtt tagjaivá válnak. Ilyenkor a jelöltnek a Tórából (Mózes öt könyve) kell egy passzust felolvasnia. A zsidó esküvő színpompás ceremónia. Az esküvői baldachint otthon vagy a zsinagógában állítják fel. A gyűrűváltás után a rabbi felolvassa az arámi nyelvű házassági szerződést, majd a vőlegény összetör egy poharat. Így emlékeznek Jeruzsálem lerombolására és arra, hogy az életben az öröm és a bánat váltják egymást.

Családi ünnep a Széder-esti vacsora, ez a hétnapos peszah (húsvét) előestéje, amikor megemlékeznek az Egyiptomból való kivonulásról. A vacsora alatt a családfő a legfiatalabb gyermek négy kérdésére válaszolva felolvassa az egyiptomi szabadulás történetét.

A közeledő szombatot péntek este a vacsoraasztalnál gyertyákkal, borral és különleges kenyérrel köszönti a család.

A halált követő gyászszertartás a bibliai előírások szerint zajlik: a gyász többfázisú, fokozatosan jutnak el a kétségbeeséstől annak a felismeréséig, hogy a halál az élet része. A temetés előtt – amely csakis zsidó temetőben történhet – a gyászolók rituálisan megszagatják ruhájukat. A holttestet általában elföldelik, bár a haladó irányzat a hamvasztást is engedélyezi. A temetést követően a család 7 napig otthon gyászol, és alacsony székeken ülve fogadja a részvétnyilvánítókat. A temetést követő 30 napig nem vehetnek részt ünnepségen. A házastárs elhunytá után a zsidók újra házasodhatnak; ha nincs gyermek, aki továbbvihetné a hagyományokat, sok zsidó szinte kötelességének érzi az újabb házasságot.

A kereszténység

Körülbelül 2000 évvel ezelőtt Júdeában, a Római Birodalom egy tartományában egy Názáreti Jézus nevű vándorprédikátor és gyógyító az örök isteni igazságról beszélt, amely az egykori próféciákhoz (vallási jövendölésekhez) kapcsolódott. Jézust tanítványai Felkentnek, azaz Krisztusnak, messiásnak nevezték, aki arra hivatott, hogy bejelentse Isten földi királyságának közeledtét. Halála után követői csodálatos feltámadását hirdették, annak bekövetkeztében mélységesen hittek. A keresztények száma rohamosan nőtt, és a 4. században vallásukat már a római uralkodók is kénytelenek voltak elismerni.

Ma a kereszténységnek van a világ vallásai között a legtöbb követője. A keresztény egyházak tanításai országonként különbözhetnek, de a kereszténység négy ismertetőjegye egyetemesnek mondható. Ez a kereszttség, az istentisztelet, a papi hivatás és a jótékonyosság. Az egyházak közös szentírása az Újtestamentum, amely túlnyomórészt a négy evangéliumot (Jézus élete és tanítása) és Szent Pál levelezéseit tartalmazza. Minden keresztény egyház keresztelési szertartásában szerepet kap a víz. Ez két bibliai eseményen alapul: Mózes és népe megmenekül az egyiptomi rabságból és száraz lábbal kel át a Vörös-tengeren; a másik, mikor Keresztelő Szent János megmerítette Jézust a Jordán folyóban. A keresztelési szertartással az ember Jézussal egyesülve az egyház tagjává válik, a keresztvíz lemossa bűneit.

Az egyházakban központi szerepe van az istentiszteletnek, amely négy részből áll: dicsőítés, bűnbánat, hálaadás, könyörgés. A liturgia egyes részeit a judaizmusból vették át.

A legtöbb keresztény hisz a lélek halhatatlanságában és abban, hogy a halál után Isten ítélőszéke elé kerül. Akik hisznek Istenben, neki tetsző életet éltek, és meg vannak keresztelve, azok a mennyországba kerülnek, a többiek pedig a pokolba. A teológusok sokat vitatkoznak arról, mi lesz a sorsuk azoknak, akik egész életükben jók voltak, de nincsenek megkeresztelve. Az elfogadott nézet szerint ők a purgatóriumba vagy tisztító tűzbe kerülnek, ahonnan megtisztulva bűneiktől a mennyországba jutnak.

A legtöbb egyháznál a papi hivatás gyakorlása megszabott keretek között történik: a vallási funkciók ellátása általában az evangéliumokban írtak szerint történik, a papi hivatásról részletesen az apostoli levelekben olvashatunk. A keresztények életük során több szentséget vehetnek fel: kereszttség, első áldozás, bérmálás, házasság, betegség szentsége, utolsó kenet.

A házasság szentségében az ifjú pár a pap és Isten színe előtt fogad örök hűséget egymásnak, mely felbonthatatlan. Ezt a szövetséget egy kezeket összekötő stózával pecsételik meg.

Az iszlám

A hetedik század elején Arábiát az egymással ellenségeskedő beduin törzsek lakták. Azonban minden megváltozott, amikor színre lépett egy gazdag, Mohamed nevű kereskedő, aki a mai szaúd-arábiai Mekkából származott. Mohamed isteni kinyilatkoztatásokat hallott, és ezek nem csak közvetlen környezetét alakították át, hanem az egész akkor ismert világot. A kinyilatkoztatások (Korán) alkotják az iszlám vallás (Istennek való engedelmeskedés) alapját, amely az étkezési szokásoktól kezdve az öltözködésen át az oktatásig, gazdasági életig az emberi lét minden mozzanatát szabályozza.

Az iszlám megalapítását követő harminc évben a muzulmánok – tudomásul véve istenük, Allah akaratát – terjeszkedni kezdtek. Arábiából kiindulva hatalmas iszlám birodalmat teremtettek. Napjainkban mintegy 860 millió muzulmán él a világon.

Mohamed ibn Abdallah elszegényedett nemesi családban született 570 körül Mekkában, de korán árvaságra jutott. Később nagybátyja nevelte.

Az iszlám előtti arabok a természeti jelenségeket tisztelték, a fákat, köveket, és sok istent ismertek. Mohamed ismerte a helyi bennszülöttek, a zsidók és a keresztények vallását is. A hagyomány szerint Mohamedet nem iskoláztatták, írni, olvasni nem tudott. Tevehajcsár volt szülővárosában, majd feleségül vette úrnőjét. Elkésérítette az anyagiasság, az állandó törzsi viszályok, ezért mind többször vonult el elmélkedni. A legenda szerint 610-ben, negyvenéves korában voltak az első látomásai, melyek azt parancsolták, hogy hirdesse Isten tanításait.

632-ben bekövetkezett haláláig több kinyilatkoztatást kapott, amelyekről úgy hitte, közvetlenül Istentől származnak.

A muzulmánok alapvetően két csoportra oszthatók: a szunnitákra (ortodox) és a síitákra (Ali követői). Az előbbieket Mohamed halála után nem közvetlen rokonát tették meg vezetőnek, az utóbbiak ezt nem tartották jogosnak, és bekövetkezett a szakadás.

Az iszlám szent könyve a Korán, Isten üzenete az emberiségnek és minden korábbi szent irat összegzése. A benne foglaltakat senki nem változtathatja meg. A könyv arab nyelven íródott, fejezetekre van osztva (szura), és csak a rituálisan tiszták vehetik kezükbe. Az iszlám központi kérdéseivel foglalkozik (egy az Isten, emberiség kötelességei, hálaadás, szolgálat), vizsgálja Isten történelemben betöltött szerepét, leírja a teremtést, a világvégét és a túlvilági életet.

A haldokló muzulmán a hitvallást mormolja magában. A holttestet a muzulmán halottasházba viszik, megmosdatják és gyolcsba csavarják. A férfiak három, a nők öt réteg gyolcsot kapnak. A temetés a lehető leghamarabb történik: a szertartás alatt földet szórnak a koporsóra, és felolvassák a Koránból az odaillő részt. Azt csak Isten tudja, mikor támadnak fel a holtak. A mártírok haláluk után egyből a mennybe kerülnek, a többiek a feltámadáskor megítéltetnek, és van, akire a paradicsom, és van, akire a pokol vár.

Minden hívőnek több parancsot kell betartania élete során; ezek közül az egyik a szent zarándoklat Mekkába, amelyet az életben egyszer minden muzulmánnak teljesítenie kell.

A hinduizmus

A hinduizmust olyan nehéz megragadni, akár a kígyót, mivel nincs alapítója, nincs egyetlen szentírása, nincs egyetlen hitvallása. Sok istenséget tisztel, ezek közül a legjelesebbek talán Visnu és Siva. Viszont ismeri az egyetlen, végső valóságot.

A hindu kifejezés ősi, perzsák alkotta szóból származik, amellyel az Indus folyó másik partján élőket illették. A modern hinduk vallásuk leírására szívesen használják az „örök törvény” kifejezést. Örökkévaló, mert isteni eredetű, és törvény, amely az élet minden területét áthatja. A hinduk egy csoportja szerint vallásuk csakis Indiában gyakorolható, ha átlépnék a „fekete óceánt”, tisztátalanná válnának. Mások ezzel nem értenek egyet.

A hindu felfogás szerint a halállal csak a test pusztul el, a lélek más testben többször is újjászületik mindaddig, amíg eléri a születés–halál–újjászületés körforgásából való megszabadulását. A haldokló, ha lehetséges, a szent Gangesz folyó vizéből kap inni, és arra biztatják, hogy ismételgesse Isten nevét, mert így szeresheti meg lelke nyugalmát. A halottat megmosdatják és új ruhába öltöztetik. A teljes felnőtt rokonság 10 napig rituálisan tisztátalannak minősül. A család férfi tagjai bambuszhordágyat készítenek, ráteszik a holttestet, fehér lepellel letakarják, piros virágokkal beszórik, és szorosan a hordágyra kötik. A hinduk elégetik halottaikat, kivéve a csecsemőket.

A hinduknak egy meghatározott istenséggel kapcsolatos kultikus tevékenysége (pudzsa) vagy otthon (konyha, mert ez a legtisztább helység), vagy a templomban folyik. Ilyenkor megmosdatják és megszáritják az istenség képmását, majd étel, ital és fényáldozatot ajánlanak fel neki. Majd gyertyát gyújtanak és imádkoznak hozzá. Az istentisztelet a templomnak szentelt istenség képmása körül történik. A napi pudzsa különböző ajándékok felajánlásából áll, amit a pap felügyel.

A hinduk számára rendkívül fontos a társadalmi tagozódás, amit a Nyugat kasztrendszer néven ismer. Ez szabja meg, ki milyen foglalkozást űzhet, ki kivel házasodhat, milyen ételeket ehet, és még számos más tevékenységet is befolyásol. A hinduk négy nagy társadalmi csoportot különböztetnek meg (papok, tudósok; uralkodók, hivatalnokok és katonák; földművesek és kereskedők; kézművesek, iparosok), amelyek számtalan foglalkozási csoportra bonthatók tovább. Ehhez a négy csoporthoz később egy ötödik is csatlakozott, mely nem illeszthető be a struktúrába: ők az érinthetetlenek, akik a „piszkos munkát” végzik.

Ilyen például a bőr cserzése vagy az elhullott állatok eltakarítása. Napjainkban minden hindunak joga van a tanuláshoz; mindenki olyan mesterséget tanul, amely eltávolítja őt saját kasztjától, így a kasztrendszer a munkavállalásban egyre kisebb szerepet játszik.

A szent hindu szövegek szerint az ember életében 16 rituális ösvény ismeretes, ám a legtöbb hindu csak a beavatás és a házasság rítusát tapasztalja meg, illetve a hamvasztás szertartásának lesz tanúja.

A hagyomány szerint az ember kaszthelyzete élete során nem változhat meg, újjászületésekor azonban más kasztba kerülhet: ez csak a karmájától (cselekedeteinek testi, lelki, illetve jó vagy rossz következményei) függ.

A hinduk tanítómestere a guru, akik a bölcsek kinyilatkoztatásait közvetítik.

A buddhizmus

Körülbelül 2500 évvel ezelőtt egy indiai herceg, Sziddhárta Gautama megelégtelte lelkileg meddő életét, és elhagyta otthonát, feleségét, kisfiát, és elindult a megvilágosodás keresésére. Hatévi keresés után egy fa alatt üldögélve elmélyülten meditált, mikor elérte a megvilágosodást, azaz a nirvánát. Ettől fogva nevezték Buddhának, Megvilágosodottnak.

A változás egyetemes tapasztalását és az élet szenvedését véve alapul Buddha azt tanította, hogy a szenvedés a nirvánába vezető úton legyőzhető. A nirvána az a változatlan, állandó állapot, amelyet minden megvilágosult lélek elérhet. Ez a végső valóság igazi természete, szavakkal le nem írható, a tiszta létezés legvégső állapota.

A buddhisták nem tisztelnek egyetlen, személyes teremtő Istent. A vallás lényege a nirvána elérése, amelyet az erkölcs, a meditáció és a bölcsesség állandó fejlesztésével lehet elérni.

Buddha halála után tanítása egész Indiában elterjedt, és az idők során a buddhizmus különböző irányzatai fejlődtek ki.

A buddhizmusnak három alapvető megjelenési formája van, amelyek a hitnek és a cselekedeteknek az alapját képezik, és amelyeket értékes mivoltukra utalva három ékszernek neveznek. Az első a Buddha, a második a dharma, a dolgok valóságos létezésének igazságáról szóló tanítás, a harmadik a szangha, a szerzetesek, szerzetesnők és laikusok közössége. A három ékszert gyakran orvosi kifejezésekkel helyettesítik: Buddha a gyógyító, dharma az orvosság, szangha az ápoló, aki beadja az orvosságot.

A buddhisták szerint semmi sem állandó, a halál a létezés egyik formája, két állapot közötti átmenet. Az ember a létezés öt vagy hat birodalmában születhet újra. Beletartozik a pokol és a mennyország átmeneti birodalma, amelyből az újjászületés az ott elért változások alapján következik be. A halál pillanatában fontos, hogy milyen lelkiállapotban van az egyén, mert ez határozza meg az újjászületést.

A temetési szertartás nagyon fontos a buddhisták életében. A testet rendszerint a halált követő harmadik napon égetik el, de más temetési szokások is elfogadottak. A temetés előtt és alatt a szerzetesek a szent szövegekből idézeteket kántálnak, és az állandóságról beszélnek.

Buddha tanításának két legjelentősebb összefoglalása minden iskola alapja: a Négy Nemes Igazság és a Nyolcszoros Nemes Ösvény.

Az első igazság: az élet szenvedés; a második: a szenvedés oka a kapzsiság és a vágy. A harmadik igazság azt mondja, hogy a szenvedés és a vágy tüzeit el lehet oltani, és ezzel elérhető a Nyolcszoros Nemes Ösvény. Ez három tényezőn alapul: erkölcsös életvitel (hazugság tiltása, nemes beszéd, helyes tettek), szellemi fegyelem (jó gondolatok erősítése, gonosz leküzdése, tudatos beszéd és cselekedetek, koncentráció, meditáció) és bölcsesség (a valóság felismerése, a káprázat elkerülése, a szellem és a szív megtisztítása).

D2

Őstörténetek vallások szerint

Olvassátok el önállóan a kapott vallás keletkezésmítoszáát, majd csoporton belül beszéljétek meg, melyek a fontos elemek, és készítsétek közös vázlatot! Majd az azonos betűjelű csoporttagok üljenek össze, ismertessék egymással az általuk feldolgozott mítoszt, majd hasonlítsák össze a többi csoport mítoszaival! Találtok-e közös elemeket? Ablakban jelöljétek ezeket!

Zsidó–keresztény

Bibliai teremtéstörténet

Mózes első könyve: a teremtésről

A világ teremtése

1. Kezdetben teremté Isten az eget és a földet.
2. A föld pedig kietlen és pusztá vala, és setétség vala a mélység színén, és az Isten Lelke lebeg vala a vizek felett.
3. És monda Isten: Legyen világosság: és lőn világosság.
4. És látá Isten, hogy jó a világosság; és elválasztá Isten a világosságot a setétségtől.
5. És nevezé Isten a világosságot nappalnak, és a setétséget nevezé éjszakának: és lőn este és lőn reggel, első nap.
6. És monda Isten: Legyen mennyezet a víz között, a mely elválasztja a vizeket a vizektől.
7. Teremté tehát Isten a mennyezetet, és elválasztá a mennyezet alatt való vizeket, a mennyezet felett való vizektől.
8. És nevezé Isten a mennyezetet égnek: és lőn este, és lőn reggel, második nap.
9. És monda Isten: Gyűljetek egybe az ég alatt való vizek egy helyre, hogy tessék meg a száraz. És úgy lőn.
10. És nevezé Isten a szárazat földnek; az egybegyűlt vizeket pedig tengernek nevezé. És látá Isten, hogy jó.
11. Azután monda Isten: Hajtson a föld gyenge füvet, maghozó füvet, gyümölcsfát, a mely gyümölcsöt hozzon az ő neme szerint, a melyben legyen néki magva e földön. És úgy lőn.
12. Hajta tehát a föld gyenge füvet, maghozó füvet az ő neme szerint és gyümölcstermő fát, a melynek gyümölcsében mag van az ő neme szerint. És látá Isten, hogy jó.
13. És lőn este és lőn reggel, harmadik nap.
14. És monda Isten: Legyenek világító testek az ég mennyezetén, hogy elválasszák a nappalt az éjszakától, és legyenek jelek, és meghatározói ünnepeknek, napoknak és esztendőeknek.
15. És legyenek világítókul az ég mennyezetén, hogy világítsanak a földre. És úgy lőn.
16. Teremté tehát Isten a két nagy világító testet, a nagyobbik világító testet, hogy uralkodjék nappal, és a kisebbik világítótestet, hogy uralkodjék éjjel; és a csillagokat.
17. És helyezteté Isten azokat az ég mennyezetére, hogy világítsanak a földre;
18. És hogy uralkodjanak a nappalon és az éjszakán, és elválasszák a világosságot a setétségtől. És látá Isten, hogy jó.
19. És lőn este és lőn reggel, negyedik nap.

20. És monda Isten: Pezsdüljenek a vizek élő állatok nyüzsgésétől; és madarak repdesse-
nek a föld felett, az ég mennyezetének színén.
21. És teremté Isten a nagy vízi állatokat, és mindazokat a csúszó-mászó állatokat, a me-
lyek nyüzsögnek a vizekben az ő nemök szerint, és mindenféle szárnyas repdesőt az
ő neme szerint. És látá Isten, hogy jó.
22. És megáldá azokat Isten, mondván: Szaporodjatok, és sokasodjatok, és töltsétek be a
tenger vizeit; a madár is sokasodjék a földön.
23. És lőn este és lőn reggel, ötödik nap.
24. Azután monda az Isten: Hozzon a föld élő állatokat nemök szerint: barmokat, csúszó-
mászó állatokat és szárazföldi vadakat nemök szerint. És úgy lőn.
25. Teremté tehát Isten a szárazföldi vadakat nemök szerint, a barmokat nemök szerint,
és a földön csúszó-mászó mindenféle állatokat nemök szerint. És látá Isten, hogy jó.

Az ember Isten képmása

26. És monda Isten: Teremtsük embert a mi képünkre és hasonlatosságunkra; és ural-
kodjék a tenger halain, az ég madarain, a barmokon, mind az egész földön, és a föl-
dön csúszó-mászó mindenféle állatokon.
27. Teremté tehát az Isten az embert az ő képére, Isten képére teremté őt: férfúvá és
asszonnyá teremté őket.
28. És megáldá Isten őket, és monda nékik Isten: Szaporodjatok és sokasodjatok, és tölt-
sétek be a földet és hajtsátok birodalmatok alá; és uralkodjatok a tenger halain, az ég
madarain és a földön csúszó-mászó mindenféle állatokon.
29. És monda Isten: Ímé néktek adok minden maghozó füvet az egész föld színén, és
minden fát, a melyen maghozó gyümölcs van; az legyen néktek eledelül.
30. A föld minden vadainak pedig, és az ég minden madarainak, és a földön csúszó-má-
szó mindenféle állatoknak, a melyekben élő lélek van, a zöld fűveket adom eledelül.
És úgy lőn.
31. És látá Isten, hogy minden a mit teremtett vala, ímé igen jó. És lőn este és lőn reggel,
hatodik nap.

A szombat

1. És elvégezteték az ég és a föld, és azoknak minden serege.
2. Mikor pedig elvégezé Isten hetednapon az ő munkáját, a melyet alkotott vala, meg-
szűnék a hetedik napon minden munkájától, a melyet alkotott vala.
3. És megáldá Isten a hetedik napot, és megszentelé azt; mivelhogy azon szűnt meg vala
minden munkájától, melyet teremtve szerzett vala Isten.

A paradicsom kertjében

4. Ez az égnek és a földek eredete, a mikor teremtettek. Mikor az Úr Isten a földet és az
 eget teremté.
5. Még semmiféle mezei növény sem vala a földön, s még semmiféle mezei fű sem hajtott
 ki, mert az Úr Isten még nem bocsátott vala esőt a földre; és ember sem vala, ki a földet
 mívelje.
6. Azonban pára szállott vala fel a földről, és megnedvesíté a föld egész színét.
7. És formálta vala az Úr Isten az embert a földnek porából, és lehellett vala az ő orrába
 életnek lehelletét. Így lőn az ember élő lélekké.
8. És ültete az Úr Isten egy kertet Édenben napkelet felől, és abba helyezteté az embert,
 a kit formált vala.
9. És nevele az Úr Isten a földből mindenféle fát, tekintetre kedvest és eledelre jót, az élet
 fáját is, a kertnek közepette, és a jó és gonosz tudásának fáját.

10. Folyóvíz jó vala pedig ki Édenből a kert megöntözésére; és onnét elágazik és négy főágra szakad vala.
11. Az elsőnek neve Pison, ez az, a mely megkerüli Havilah egész földét, a hol az arany terem.
12. És annak a földnek aranya igen jó; ott van a Bdellium és az Onix-kő.
13. A második folyóvíz neve pedig Gihon; ez az, a mely megkerüli az egész Khús földét.
14. És a harmadik folyóvíz neve Hiddekel; ez az, a mely Assiria hosszában foly. A negyedik folyóvíz pedig az Eufrátes.
15. És vevé az Úr Isten az embert, és helyezteté őt az Éden kertjébe, hogy művelje és őrizze azt.

(Károli Gáspár fordítása)

Iszlám teremtéstörténet

Az ég, a föld és az angyalok teremtése A Korán és a Hadíth nyomán

Allah megparancsolta víz felett lebegő párának, emelkedjék a magasba. És két nap alatt megalkotta az eget. Ezután elválasztotta az eget a földtől, és létrehozta a hét eget és a hét földet.

Amikor Allah megalkotta a földeket, megparancsolta a szélnek, hogy kavargassa fel a vizet. A víz megmozdult, és tajtékzott, magas hullámok tornyosultak, és sűrű pára képződött. Allah elrendelte a tajtéknak: szilárduljon meg, és a tajték megszilárdult. Ebből alkotta meg két nap alatt a víz színén a földeket. Ekkor megparancsolta a hullámoknak: álljanak meg. A hullámok megmeredtek, és ezekből alkotta Allah a hegyeket.

A föld pedig – akár egy bárka – a vizek színén ringott. Allah előhívott egy mérhetetlen erejű angyalt, és megparancsolta neki, ereszkedjék a föld alá. Az angyal alámerült, megragadta a földet keleti és nyugati szegélyénél fogva, és vállára emelte. Ekkor Allah egy négyszögletű sziklát alkotott zöld rubinból, amelyben hétezer lyuk volt, és minden lyukban egy-egy tenger. Megparancsolta a sziklának, ereszkedjék az angyal lába alá. A szikla lemerült, de nem akadt szilárd pont, hogy megálljon. Ekkor Allah egy roppant bikát teremtett. A bikának negyven-negyvenezer feje, füle, orra, szája, nyelve és lába volt. Egyik lábát a másiktól ötévi gyalogút választotta el. Allah elrendelte a bikának, bújjon a szikla alá. A bika a szikla alá bújt, és szarvára emelte azt. De nem volt hely, ahol a bika a lábát megtámaszthatta volna. Ekkor Allah egy óriás bálnát teremtett. A bálna oly hatalmas volt, hogy ha a világ minden tengerének vize egyetlen orrlyukába gyűlné, ez mindössze annyi lenne, mint egy porszem a sivatagban. Isten a bálnát Bahmutnak nevezte, és ráparancsolt, hogy tartsa a bikát. Bahmut a vizen úszik, a víz alatt levegő van, a levegő alatt a sötétség. A hét föld tehát az angyal vállán nyugszik, az angyal a sziklán, a szikla a bikán, a bika a bálnán, a bálna a vizen, a víz a levegőn, a levegő a sötétségen.

Történt egy napon, hogy Iblisz az ördög rávette a bálnát, vesse le hátáról a súlyos terhet. A bálna hajlott az ördög szavára. Allah ekkor egy parányi férget alkotott, s a féreg bebújt a bálna orrlyukába, és meg sem állt a roppant állat agyvelejéig. Bahmut szenvedett, nyöszörgött, és rimánkodott Allahhoz, szabadítsa meg kínjaitól. Allah megkönyörült teremtményén, megszabadította a fájdalomtól, de megparancsolta a féragnak, hogy maradjon örökké a bálna közelében, nehogy az újra kísértésbe jöjjön, és ledobja hátáról a bikát, egész terhével.

Íme a hét ég, amelyet Allah teremtett: Az első ég zöld smaragd, és tehén alakú angyalok lakják; a második vérpíros rubin, keselyű formájú angyalokkal benépesítve; a harmadik sárga rubin, lakói hatszárnyú, sas alakú angyalok; a negyedik színezüst, ló formájú szárnyas angyalokkal; az ötödik bíborszínű arany, angyalai hurikhoz hasonlóak; a hatodik csillogó igazgyöngy, benne gyermek formájú angyalok, kerubok röpködnek; végül a hetedik mennyország ragyogó fényből készült, és boldog lakosait ember formára teremtette az alkotó.

És íme, a hét föld, amint Allah megteremtette:

Első a mi földünk. Alatta vannak a Meddő Szelek. Földünket hetvenezer kötél, hetvenezer angyal tartja. A második föld az elkárhozottak földje, ahol a bűnösök saját húsuikat falják, és saját véruket isszák.

A harmadik föld a dárda farkú, tüzes mérget fröcskölő, öszvér nagyságú skorpiók földje. Lakosai emberarcúak, de szájuk kutyaszáj, tehénlábúak, kecskefülűek, birkaszőrűek. Alahnak nem engedelmeskednek, és amikor nálunk éjszaka van, náluk nappal.

Sivatag a negyedik föld neve. A pokol tüzét tápláló kénkövekből készült; népének se szeme, se keze, szárnyuk a galambéhoz hasonló.

Az ötödik föld skorpiókkal és kígyókkal van tele, az elkárhozott hitetlenek élnek itt, nyakukban izzó kénkövekkel, és éhségükben egymást zabálják.

A hatodik földön tartják számon a rossz szellemek és az elkárhozottak tetteit.

Végül a hetedik föld az „Ellenség-vidék” – Iblisz, az ördög lakhelye. Iblisz házat maró mérreg és dermesztő jég veszi körül. Az itt sürgölődő törpe fekete nép vadállatokhoz hasonló, és könyörtelenül visszaveri a dzsinneket, a rossz szellemeket, ha ura ellen támadnak.

A hetedik földön túl el nem múló tűzzel lángol a pokol. E tűznek a nap melege és a nyár melege csupán parányi töredéke. Egyszer a tűz panaszkodott Allahnak:

– Megfulladok, elemésztem önmagam.

Ekkor Allah megengedte a tűznek, hogy évente egyszer belélegezzen és kilélegezzen. Ez a kánikula és a tél jeges hidege.

Magasan a pokol felett vezet a Halottak Hídja. Itt áll a mérleg, Allah trónusára felfüggesztve. A Mérleg két tányérja akkora, mint a föld. Egyik sötétségből, másik árnyékból készült. A Mérlegnek hangja és nyelve van. Így kiált:

– Ez üdvözült! Ez kárhozott!

És az üdvözültek felemelkednek a mennybe, a kárhozottakat pedig letaszítják a pokol mélységeibe.

(Román József feldolgozása)

Buddhista teremtéstörténet – Kína

Az eget, a földet és mindent, ami él, mozog, létezik, Pan Ku, a mindenség atyja teremtette a semmiből. Pan Ku hatalmas termetű volt, homlokából két szarv meredt elő, jobb kezében a napot, baljában a holdat tartotta.

A teremtés munkája nehéz és fáradságos volt. Kerek tizennyolcezer esztendeig tartott, míg Pan Ku létrehozta az eget, a földet és a csillagokat. Teremtő munkája közben magát is alakította, hiszen mindennap hat lábbal magasabbra nőtt. Miután Pan Ku befejezte művét, a nap és a hold elindult útjára, és a mindenségben rend uralkodott. Ekkor Pan Ku meghalt, és visszavonult a holtak birodalmába. De halála után sötétség borult a világra.

Az emberek nem láttak a sötétségben, és panasza járultak a földi császár elé. A földi császár elküldte követét, a földi időt, parancsolja meg a Napnak és a Holdnak: foglalják el helyüket az égen, és világítsanak éjjel-nappal, mint azelőtt. De az égitestek nem hallgattak a földi uralkodó szavára, s az emberek ismét Pan Kuhoz könyörögtek, hogy teremtsen újra rendet a világmindenségben. Pan Ku kegyesen előjött a holtak birodalmából, s az isteni Buddha felírta a mennyek urának bal kezére hatalmas betűkkel: nap, míg jobb kezére a hold jelét rótt.

Pan Ku az óceán partjához lépett, magasba emelte bal kezét, és fennhangon szólította a napot, majd felnyújtotta jobbját, és a holdat hívta. Hétszer ismételte meg bűvös parancsát, és a hetedik kiáltásra felbukkantak az égitestek. E naptól fogva szüntelenül járják útjukat, hogy fényt adjanak a földnek, és elválasszák a nappalt az éjszakától.

Hindu teremtéstörténet – India

A világ teremtése

A Világéjszaka sötét, mindent elborító, mozdulatlan tengerének színén összecsavarodva nyugodott Ananta, a Végtelenség Kígyója, s rajta álomba merülve pihent Visnu, a mindenség létesítője és fenntartója, az egyetlen hatalom. Bensejében a világ egész tartalma mint nyugvó gondolat derengett, rajta kívül nem volt élet, nem mozdult semmi. Álmában egyszerre megrezdült benne a gondolat, és Visnu felébredt. Kinyitotta szemét, és látott. Abban a szempillantásban megindult a mozgás az odáig nyugvó ósanyagban. Visnu létesítő akarata kisarjadt, és köldökéből egy lótusz nőtt elő. A lótusz széttárta szirmait, és íme, a lótusz kelyhében ült Brahmá, az Egynek Teremtő Ereje.

Brahmá körül akart tekinteni, de nem moccan meg; hogy mindenfelé láthasson, négy arca keletkezett. A gyökeret azonban, amelyből létre fakadt, nem látta, s ezért azt gondolta, hogy egyedül ő van, kívül nincsen öntudat. Csak a lótuszt látta, mely őt hordozta, s ez a lótusz a világmindenség volt. Gondolkozni kezdett: „Honnan származott ez a lótusz? Honnan jöttem én magam?” Hosszú-hosszú időig elmélkedett e kérdéseken, míg végül a szívében, lénye legmélyén felderengett egy kép: a mindenség sötét vizén s a Végtelenség Kígyóján nyugvó Egynek, a Világ Gyökerének a képe. Hódolva fordult hozzá.

– Mi az én teendőm?

Bensejében megszólalt a hangtalan válasz:

– Gyűjtsd össze egyetlen gyújtópontba erőid teljességét!

Brahmá magába mélyedt, minden gondolatát erre az egy feladatra irányozta, és lassan elérte az összeszedettség¹ legmagasabb fokát. Határtalan erő töltötte el, s a tudata is mérhetetlenné tágult, értelme vakítóvá világosult. Ezt mind akarattá fogta össze, és teremteni kezdett. Megosztotta az Ákását, az ósanyagot, a benne áradó mozgás erejét határozott célra irányította. Örvénylés kavarta meg az ósanyagot. Létrejöttek a világok, a világok bonyolult rendszerei s a rendszerek körei; a betölthetetlen térben és az idő határtalanságában. Így született a Három Világ.

Ám Brahmá, midőn az örvénylő, egyre táguló világegyetemben körültekintett, egyedül érezte magát. Ránehezedett a magányosság, és újfent összeszedve erejét, négy összellemet teremtett, azután rájuk parancsolt:

– Folytassátok a teremtés művét!

De azok nem örültek a mindenségből kiszakadt különvált létezésüknek. Visszavágytak az egyensúly mozdulatlan nyugalmaiba, nem kívántak tevékenykedni. Brahmát lángoló harag árasztotta el, amiért első teremtményeire nem tudta átárasztani akarátát. Haragja emésztő lángsugárként tört elő a homlokán, s a tűz alakot öltött: gyermek lett belőle, fiú. Fékezhetetlenül vad volt, pusztító erő lakozott benne. Nem tudott mit kezdeni erejével, s mérgében sírva, ordítózva követelte:

– Adj nevet és tanyát nekem!

– Jól van – szólott Brahmá. – Mivel bömbölve bőgtél, Rudra² lesz a neved. Minden teremtett dolgokban lakozhatsz, bennük lesz a tanyád. Életteremtő vagy, eredj hát, és sokasodj.

¹ Az összeszedettség a jóga alapja, a szellemi-értelmi erők egyetlen célra irányított összpontosítása. Az indiai regékben ismételt szerepel.

Az egyetemes anyag legfinomabb rezgéséből létesült a felső kör, a szellemi réteg; a középső kör átmenet volt a finom rezgésű és a sűrűsödöttebb anyag síkjai között; az alsó körben pedig az anyag legsűrűbb, ütköző, nehézkedő rezgései bontakoztak szét megszámlálhatatlan alakzattá.

² Rudra jelentése: Ordító.

Rudra úgy is tett, de a lények, akiket életre hívott, mind éppen olyan szilajok és féktelenek voltak, mint ő maga, s indulatuk, mint emésztő tűzvész, pusztulással fenyegette a világot. Brahmá rádöbrent, és ráförmedt:

– Hagyd abba az ilyen teremtés művét! Szállj magadba, fürkészd ki önnön lényeged értelmét, s amikor majd megismerésre jutottál, megtalálod elhivatott feladatodat a világok tevékenységében!

Rudra megértette, hogy fékezhetetlen heve semmi jóra nem vezethet; magába vonult, leküzdötte indulatát, megzabolázta erejét, majd gondolatát a létezés értelmére irányította. Számolhatatlan idők elmúltával ráeszmélt önmaga igazi természetére és feladatára, s azon túl a törvény értelmében fejtette ki tevékenységét. Tudván tudta már, hogy lényegében egy mind a Lét Gyökerével, mind a Teremtővel, dolga pedig az, hogy a létesült dolgoknak a törvény szabta időben véget vessen, elpusztítsa a mulandó formákat, hogy új alakzatok keletkezessenek belőlük. És mivel legyőzte önmagát, és tökéletes uralomra tett szert az erők fölött, a Jóga³ Urává lett.

Ez a titokzatos Háromság: az Egynek „három arca”. S ez a három nem más, mint az egy és oszthatatlan Lét hármas működése: a létrehozás, az élet fenntartása s a pusztító megújítás. A vége értelem mindegyiket különvalónak látja, de valójában ez a három: Egy, tökéletes egység. És mivel mindehhez, ami van, név és forma tapad, a Teremtő megszemélyesülése: Brahmá; a Fenntartó és Gyámolító: Visnu; a Pusztító és Megújító pedig: Siva, akiben Rudra megtisztult lénye olvadt fel.

De a világok benépesítése még hátravolt. Brahmá tehát létrehozta a tíz Életfakasztót, a Pradzszápatikat, az Ósbölcseket, akikben már tiszta értelem élt, és tevékeny erők feszültek. De hamarosan rá kellett eszmélnie, hogy azok egymagukban nem tudják folytatni a teremtés művét: nem volt mire irányítaniuk életfakasztó erejüket. Ekkor Brahmá megértette a folyamatos létesülés titkát: az egymást kiegészítő kettősséget, az ellentétek feszültségét. Az Egy tehát kettéosztotta önmagát. Egyik feléből, létesítő akaratának erejéből lett az első Atya:

Szvájam-bhúva, „Az Önmagában Létezőtől Származott”; a másik feléből, a mindent magába foglaló és formáló Természetből pedig az első Anya: Satarúpá, „A Százalakzatú”.

Az első párnak fiai és leányai, majd ezeknek ismét fiai és leányai születtek. Az első leányokat Brahmá férjhez adta az ősbölcshöz, a többi fiak és leányok pedig egymással keltek egybe.

Az első fiak között az élet legjelentékenyebb továbbvivője Kasjapa volt. Feleségül kapott tizenhármat az egyik Ósbölcstől, Daksa hatvan leánya közül. Kasjapa első asszonya, Aditi, világra hozta a Dévákat, a felső kör fényes isteneit, a szellemlények s a legjelesebb emberi nemzetségek őseit; a második és a harmadik asszony, Diti és Danu, a sötét erőket képviselő ellenistenségeknek adott életet, s ezektől származtak azután a Daitják és Dánavák démoni nemzetségei. Mert a létezésben szükség van az ellenállás feszültségére és az összeütközés erő kifejtésére is, hogy a tevékenység ne lankadjon el, s az ellenszegülő erők szakadatlanul tette ösztönözzék a Nagy Törvényt szolgálók igyekezetét. Kasjapa többi felesége világra hozta az egyéb élőlényfajták, az alacsonyabb és fokról fokra magasabb rendű állatok őseit.

A világ benépesült, és mindenféle élőlény a maga helyén folytatta a természetéből következő tevékenységet. Az egész folyamaton az Egyetemes Törvény uralkodott, s ennek legfőbb elve: a cselekvés és a cselekvés következményeinek Nagy Törvénye, a hatások és visszahatások szövevénye.

(Baktay Ervin feldolgozása nyomán)

³ Jóga: szanszkrit szó; önlegyőzést, a belső-szellemi és fizikai erők teljes egybefogását s a rajtuk való uralmat jelenti.